

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 13Co/469/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6413205332
Dátum vydania rozhodnutia: 02. 12. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ferdinand Zimmermann
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2014:6413205332.1

Rozhodnutie

Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ferdinanda Zimmermanna a sudcov JUDr. Ivica Hanuskovej a JUDr. Danice Kočičkovej navrhovateľky: H. X., nar. XX. XX. XXXX, bytom Z., F. W. XXX/XX, zastúpená splnomocneným advokátom: JUDr. Rudolf Fajbík, Advokátska kancelária 969 33 Banská Štiavnica, Dobšinského 14, proti odporcom: v 1. rade U. R., nar. XX. XX. XXXX, bytom X. X., T. XXXX/XX, v 2. rade T. R., nar. XX. XX. XXXX, bytom J. 77, v 3. rade I. R., nar. XX. XX. XXXX, bytom X. X., T. XXXX/XX, v 4. rade Y. W., nar. XX. XX. XXXX, bytom U. O., V. XX, všetci zastúpení splnomocnenou advokátkou: JUDr. Magda Jaňovková, Advokátska kancelária 974 54 Banská Bystrica, Skuteckého č. 12, o určenie, že navrhovateľka je dedičkou zo závetu, na odvolanie odporcov zo dňa 21. 02. 2014 proti rozsudku Okresného súdu Žiar nad Hronom č. k. 5C/71/2013-49 zo dňa 09. 01. 2014, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu potvrdzuje.

Odporcovia v 1. a 2. rade sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť navrhovateľke trovy odvolacieho konania a to do rúk splnomocneného právneho zástupcu navrhovateľky JUDr. Rudolfa Fajbíka v sume 69,91 € do troch dní.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom okresný súd určil, že H. X. je dedičkou zo závetu po poručiťelovi Y. W., nar. XX. XX. XXXX, ktorý zomrel XX. XX. XXXX, odporcom uložil povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť navrhovateľke trovy konania a to do rúk splnomocneného právneho zástupcu navrhovateľky v sume 662,99 € do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia okresný súd uviedol, že z vykonaného dokazovania mal preukázané, že poručiťel Y. W., ktorý sa narodil XX. XX. XXXX a zomrel XX. XX. XXXX napísal dňa XX. XX. XXXX závet, tento sa nachádza v pripojenom spise Okresného súdu Žiar nad Hronom sp. zn. 5C/11/2012 predtým sp. zn. 5C/227/2008. Vychádzajúc zo závetu poručiťel vydedil rodinu po manželke a manželkinej rodine zo všetkého jeho vlastníctva a zároveň konštatoval, že závet je platný pre toho kto sa o neho postará, kto ho doopatrjuje a urobí pohreb. Zo závetu je zrejmé, že tento bol podpísaný svedkami T. Z. a O. Zrebenou.

Pôvodne sa viedlo konanie na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp. zn. 5C/227/2008. V tomto konaní v súčasnosti zomrela Y. R. a Y. W. (v tomto konaní ako odporca v 4. rade) žiadali určiť neplatnosť závetu a listiny o vydedení proti odporkyni H. X.. Okresný súd v rozsudkom č. k. 5C/227/2008-38 zo dňa 14. 01. 2009 určil, že závet a listina o vydedení sú neplatné. V dôvodu podaného odvolania krajský súd uznesením č. k. 12Co/101/2009-53 zo dňa 21. 04. 2009 zrušil rozsudok Okresného súdu a vec vrátil na ďalšie konanie. V ďalšom okresný súd v rozsahu intencií odvolacieho súdu rozsudkom č. k. 5C/227/2008-93 zo dňa 12. 10. 2009 návrh o určenie neplatnosti záveru a listiny o vydedení zamietol. V dôsledku podaného odvolania krajský súd rozsudkom č. k. 13Co/50/2010-128 zo dňa 20. 04. 2010 rozsudok okresného súdu v časti, v ktorej zamietol žalobu ohľadom určenia neplatnosti závetu zmenil tak, že závet je neplatný, v časti, v ktorej zamietol žalobu ohľadom neplatnosti listiny o vydedení, potvrdil.

V časti o náhrade trov konania rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov prvo a druhostupňového konania. V dôsledku podaného dovolania Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. 6Cdo 167/2010-150 zo dňa 31. 10. 2011 rozsudok krajského súdu č. k. 13Co/50/2010-128 zo dňa 20. 04. 2010 v časti, v ktorej krajský súd zmenil rozsudok okresného súdu vo veci samej, ktorým bola určená neplatnosť závetu a vo výroku o trovách konania zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. V ďalšom krajský súd ako súd odvolací uznesením č. k. 13Co/344/2011-153 zo dňa 12. 01. 2011 rozsudok okresného súdu v časti, v ktorej zamietol žalobu o určenie, že závet poručiteľa Y. W., nar. XX. XX. XXXX, naposledy bytom v Z., ktorý zomrel XX. XX. XXXX, datovaný dňom 29. 04. 1997 je neplatný a rozhodol o trovách konania, zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. V časti, v ktorej žalobu ohľadom listiny o vydedení datovanú dňom 29. 04. 1997 zostal rozsudok okresného súdu nedotknutý.

V zmysle uvedeného uznesenia krajského súdu vyslovený právny názor, ktorým bol okresný súd viazaný a to právny názor objasnenia otázky okruhu dedičov poručiteľa. Dedičský súd uznesením č. k. 12D/254/2008-85 zo dňa 11. 12. 2012 odkázal H. X., aby v lehote 30 dní od právoplatnosti uznesenia podala proti zákonným dedičom (odporcom v 1. až 4. rade) žalobu o určenie, že navrhovateľka H. X. je závetnou dedičkou po poručiteľovi. Navrhovateľka takúto žalobu podala.

Okresný súd vec právne posúdil podľa ust. § 477 OZ, poukázal tiež na právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovený v uznesení č. k. 6Cdo/167/2010-150 zo dňa 31. 10. 2011, tiež na rozsudok Najvyššieho súdu ČR vydaný v konaní sp. zn. 21Cdo 1859/2006.

Okresný súd mal z vykonaného dokazovania preukázanú skutočnosť, že navrhovateľka sa postarala o pohreb poručiteľa, tohto doopatrovala a pohreb aj financovala. Z potvrdenia pohrebnej služby v Z. (č. l. 11 spisu) súd zistil, že poručiteľa odprevadila na jeho poslednej ceste jeho družka H. X., ktorá zrealizovala aj všetky potrebné úkony pri vybavovaní a realizácii pohrebu. Postupom podľa poslednej vôle poručiteľa boli pozostatky poručiteľa prevezené do X. X. na kremáciu, urna vložená do rodinnej hrobky. Z vykonaného dokazovania mal súd za preukázané aj tú skutočnosť, že nikto z odporcov sa nepostaral o pohreb, nikto sa nepodieľal na jeho financovaní. Neobstojí obrana odporcov, že nemali vedomosť o tom, že poručiteľ zomrel, pretože keby boli prejavili opravdivý záujem o poručiteľa v čase jeho života a hospitalizácie v nemocnici, boli by im tieto skutočnosti známe. To, že navrhovateľka poručiteľa doopatrovala a vystrojila pohreb, bolo preukázané z výpovedí vypočutých svedkov. Navrhovateľka žila s poručiteľom v spoločnej domácnosti. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že navrhovateľka poručiteľa doopatrovala, zabezpečila mu pohreb, tento financovala. Nikto z príbuzných poručiteľa sa nepodieľal na vystrojení pohrebu.

O trovách konania okresný súd rozhodol s poukazom na ust. § 142 ods. 1 OSP, úspešnej účastníčke priznal právo na náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol za ktoré úkony právnej služby a v akej sume priznal náhradu trov konania.

Proti rozsudku okresného súdu podali odvolanie v zákonom stanovenej lehote odporcovia. Uviedli, že z obsahu spisu je zrejmé, že v čase spísania závetu závetca navrhovateľ nepoznal, listinu vyhotovil v čase keď sa rozviedol s manželkou. Zo závetu vyplýva, že závetca bol dotknutý správaním manželky a syna. Listina zvyrazňovala len fakt, že závetca je na manželku nahnevany. Pozornosti súdu uniklo, že z dôkazy závetu vyplýva, že ustanovenie je v rozpore s predchádzajúcim príkazom: kto ma doopatrúje a urobí pohreb. Táto podmienka totižto hovorí, že náklady na pohreb majú byť vyplatené tomu, kto prinesie závetcov úmrtný list. V plnej miere preto obstočí námietka, že závet obsahuje toľko nejasností, že je nejasný, nezrozumiteľný a nezrozumiteľnosť je takého charakteru, že nemôže mať ani právne účinky. Žiadali, aby odvolací súd zväžil rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré síce s odkazom na judikatúru Najvyššieho súdu ČR môže obstať, ale s prihliadnutím na aktuálny „závet“ je nepoužiteľné.

Navrhovateľka vo vyjadrení k podanému odvolaniu uviedla, že okresný súd vo veci správne rozhodol, poukázala na stanoviská vyšších súdov súvisiacich s vecou samou. Závet je jednoznačný, určitý, zrozumiteľný. Je formulovaný ako univerzálny a v súvislosti s určením dediča neobsahuje žiadnu podmienku. Žiadala rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdiť a priznať náhradu trov konania za jeden úkon právnej služby plus režijný paušál v sume 69,91 €.

V dôsledku podaného odvolania krajský súd vec v medziach daných ust. § 212 ods. 1 OSP prejednal a rozsudok okresného súdu podľa ust. § 219 ods. 1, 2 OSP potvrdil z týchto dôvodov.

Odvolačný súd po preskúmaní napadnutého rozsudku dospel k záveru, že súd prvého stupňa zistil v potrebnom rozsahu skutkový stav veci, vec správne právne posúdil, rozhodnutie náležite odôvodnil.

Podľa ust. § 219 ods. 1, 2 OSP odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 219 ods. 2 OSP).

Odvolačný súd v podrobnostiach poukazuje na odôvodnenie napadnutého rozsudku. Súd prvého stupňa pre svoje skutkové zistenia vzal do úvahy skutočnosti z vykonaných dôkazov, prednesov účastníkov, predložených listinných dôkazov, vec správne právne posúdil. Odvolací súd sa plne stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia okresného súdu, ktoré je podrobné a komplexné tak pokiaľ ide o skutkový stav aj právne zdôvodnenie a preto naň v celom rozsahu odkazuje.

Na zvýraznenie správnosti odvolací súd dodáva. Okresný súd rozsudkom č. k. 5C/227/2008-93 zo dňa 12. 10. 2003 žalobu Y. R. (právna predchodkyňa odporcov v 1., 2., 3. rade) a Y. W. (odporca v 4. rade) proti H. X., ohľadom určenia neplatnosti závetu a ohľadom neplatnosti listiny o vydedení, zamietol. V dôsledku podaného odvolania krajský súd rozsudkom č. k. 13Co/50/2010-128 zo dňa 20. 04. 2010 rozsudok okresného súdu v časti, v ktorej zamietol žalobu ohľadom určenia neplatnosti závetu zmenil tak, že určil, že závet je neplatný. V dôsledku podaného dovolania Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu v časti, v ktorej bola určená neplatnosť závetu, tiež vo výroku o trovách konania, zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. V uvedenom rozsudku Najvyšší súd poukázal na právny názor, podľa ktorého rozhodujúcou právnou otázkou od vyriešenia ktorej záviselo správne právne posúdenie veci odvolacím súdom vo väzbe na zistený skutkový stav, bola otázka či závet spĺňal požiadavku platnosti vyplývajúcu z ust. § 477 OZ, to znamená požiadavku ustanovenia resp. určenia dediča. Najvyšší súd uviedol, že ust. § 477 OZ určuje ako podstatnú a teda obligatórnu náležitosť závetu ustanovenie resp. označenie dediča, ktorý je povolaný dedič závetom. Neustanovuje však priamo, akým spôsobom má byť v závete vyjadrené ustanovenie závetného dediča. Nevyžaduje sa, aby dedič bol v závete výslovne pomenovaný, ale zo závetu musí byť vždy celkom nezvratne zistiteľné komu má odkázaný majetok pripadnúť. Osoba dediča musí byť v závete identifikovaná dostatočne určite, to znamená tak, aby nebola zameniteľná s akoukoľvek inou osobou v čase smrti poručiteľa. Závetný dedič môže byť preto okrem obvyklých údajov totožnosti ako je meno, priezvisko, dátum narodenia či rodné číslo alebo bydlisko, označený aj hovorovým menom, zdrobneninou mena, prípadne uvedením príbuzenského vzťahu k poručiteľovi. Identifikáciu dediča v závete umožňuje aj jeho označenie určitou činnosťou, napr., že ním bude ten, kto sa postaral o poručiteľa až do jeho smrti, kto ho doopatroval a urobil pohreb. Ak takéto označenie totiž dáva predpoklad pre zistenie, o akú konkrétnu osobu v danom prípade ide.

Najvyšší súd tiež konštatoval, že z ust. § 477 OZ ani v spojitosti s inými súvisiacimi ustanoveniami nemožno vyvodiť, že dedič ustanovený v závete musí byť poručiteľovi známy v čase zriadenia závetu, prípadne, že musí už v tomto čase existovať. Naopak, rešpektujúc princíp slobody vôle poručiteľa a jej naplnenia a zohľadňujúc aj potreby praktického života, považuje dovolací súd za správny taký výklad uvedeného ustanovenia, podľa ktorého osoba ustanoveného dediča nemusí byť v čase zriadenia závetu poručiteľovi známa a nemusí ani existovať. Dôležité je, aby bola identifikovateľná a existovala, to znamená mala právnú subjektivitu v čase smrti poručiteľa. V čase podpísania závetu poručiteľ činnosť, ktorou určil závetného dediča, nemusí ešte potrebovať a tak nemusí ani vedieť a z povahy niektorých činností závislých od jeho smrti ani nemôže vedieť kto bude tou osobou, ktorá sa o neho postará, doopatrúje ho a vystrojí mu pohreb. Okrem toho bolo by v rozpore s vôľou poručiteľa a s nenahraditeľnosťou závetu, aby bolo upierané dedičské právo osobám, ktorých povolal závetom za dedičov a ktoré v deň jeho smrti sú spôsobilé dedič len pre to, že túto spôsobilosť nemali v čase zriadenia závetu (v prípade fyzickej osoby môže ísť napr. o deti potomkov poručiteľa, ktoré sa ešte nenarodili a neboli ani počaté). Najvyšší súd tiež uviedol, že s použitím historického výkladu náležitosti závetu, týkajúcej sa určitosti ustanovenia dediča, možno vyššie uvedený právny záver podporiť názorom vysloveným v publikácii F. Rouček - J. Sedláček „Komentár k československému obecnému zákonníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi, Praha 1936, díl III.“, v ktorej na strane 92 sa uvádza, že požiadavku na určitosť, to znamená zrozumiteľnosť vôle poručiteľa, sa nesluší preháňať (posudzovať príliš prísne), lebo ustanovenia zákona o prejave poručiťelovej vôle sú dané preto, aby bolo zabezpečené splnenie jeho pravej vôle a nie aby boli poskytnuté prostriedky na jej

zmarenie. Preto postačuje označenie dediča krstným menom, zanechanie majetku „priateľstvu“, osobe, ktorá poručiťľa pred smrťou ošetrovala, alebo „osobe, u ktorej poručiťľ pred smrťou trvale pobýval“. Platné právo na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi (uhorské právo) pripúšťalo, aby osoba dediča bola určená aj nejakou budúcou udalosťou, napr. „Moja čelad', slúžiaca mi v deň mojej smrti“.

Najvyšší súd potom uviedol, že vychádzajúc z interpretácie ust. § 477 OZ v prejednávanej veci určenie závetného dediča takým spôsobom, že ním bude ten, kto sa o poručiťľa postará, kto ho doopatrjuje a urobí pohreb, teda jeho určenie budúcou konkrétnou činnosťou, bolo pre identifikáciu tohto dediča postačujúce. Vyhovovalo preto požiadavke zákona na ustanovenie dediča v závete a nemalo za následok neplatnosť závetu. Keďže išlo o spôsob označenia dediča, nemohlo zároveň ísť (a ani nešlo) o podmienku, ktorou by bol podmienený vznik dedičského práva alebo jeho zánik, alebo ktorou by bol dedič obmedzovaný v dispozícii s dedičstvom, či nútený k výkonu nejakých povinností.

Vychádzajúc z ust. § 243d ods. 1 prvá a druhá veta OSP teda ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Prítom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný.

Okresný súd potom vec správne právne posúdil. Odvolací súd tiež viazaný právnym názorom najvyššieho súdu rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil. Predmetom právneho posúdenia najvyššieho súdu bol závet poručiťľa Y. W., nar. XX. XX. XXXX, naposledy bytom v Z., ktorý zomrel dňa XX. XX. XXXX, datovaný dňom 29. 04. 1997. Predmetom právneho posúdenia okresného a odvolacieho súdu v dôsledku podaného odvolania je ten istý závet.

Odvolací súd potvrdil rozsudok okresného súdu aj v časti, v ktorej okresný súd rozhodol o náhrade trov konania a uložil odporcom v 1. až 4. rade spoločne a nerozdielne nahradiť trovy konania splnomocnenému právnenmu zástupcovi navrhovateľky do troch dní. Odvolací súd poukazuje na ust. § 212 ods. 1 OSP a to, že odvolací súd je rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný. Ak potom odporcovia v rámci rozsahu podaného odvolania namietali rozsudok okresného súdu vo veci samej, namietali tým zároveň aj trovy konania. Pri rozhodovaní o trovách konania okresný súd vychádzal z ust. § 142 ods. 1 OSP a to účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, priznal náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal. Navrhovateľka mala vo veci úspech, žiadala priznať náhradu trov konania, tieto vyčíslila. Aj v tejto časti okresný súd dostatočne a riadne odôvodnil svoje rozhodnutie. Uviedol, za ktoré úkony právnej služby priznal navrhovateľke náhradu trov konania a v akej sume. V tomto smere ale odporcovia v rámci podaného odvolania neuviedli žiadne dôvody v čom prípadne vidia nesprávnosť napadnutého rozhodnutia okresného súdu a čoho sa domáhajú. Rozsah preskúmvacieho práva (aj povinnosti) odvolacieho súdu je určená rozsahom odvolania, ktorým sa rozumejú napadnuté výroky rozhodnutia súdu prvého stupňa a tiež dôvodmi odvolania, ktorými sú námietky proti odôvodneniu napadnutého rozhodnutia v zmysle ust. § 205 a 205a OSP; vychádzajúc aj z ust. § 153 ods. 2 a § 206 ods. 2 OSP.

Odvolací súd uložil odporcom v 1. až 4. rade nahradiť navrhovateľke spoločne a nerozdielne trovy odvolacieho konania spolu v sume 69,91 €. Navrhovateľka mala v odvolacom konaní plný úspech (§ 142 ods. 1 OSP). Žiadala priznať náhradu trov konania, tieto vyčíslila (§ 151 ods. 1 prvá veta OSP). Trovami odvolacieho konania navrhovateľky sú trovy právneho zastúpenia jej splnomocneného právneho zástupcu a to za jeden úkon právnej služby - vyjadrenie k podanému odvolaniu v sume 61,87 € plus režijný paušál v sume 8,04 €. Spolu trovy odvolacieho konania v sume 69,91 €. Aj túto sumu sú povinní odporcovia spoločne a nerozdielne nahradiť navrhovateľke a to do rúk jej splnomocneného právneho zástupcu do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

O veci senát odvolacieho súdu rozhodol pomerom hlasov členov senátu 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.